

Geïntegreerd eerstelijns zorgpakket kinderen met psychosociale problemen

Vanaf september 2010 is in Medisch Centrum Eudokia in Enschede een geïntegreerd zorgpakket voor kinderen met psychosociale problemen in gebruik. Dit pakket van signalering, consultatie en behandeling bij psychosociale problemen van kinderen wordt integraal bekostigd door zorgverzekeraar Menzis. Heeft het geleid tot een betere signalering van kinderen met psychosociale problemen en tot veranderingen in de behandeling en verwijzing van deze kinderen?

Met de introductie van dit zorgpakket, dat ‘Eureka’ gedoopt is, hadden de huisartsen als doel kinderen met psychosociale problemen vroegtijdig op te sporen, zo mogelijk kortdurend te behandelen en, indien nodig, tijdig en gericht te verwijzen naar meer specialistische zorg. Het zorgpakket kan de volgende elementen bieden:

– **intake ‘scharnierconsult’ door huisarts bij een vermoeden van psychosociale problemen bij een kind**

Huisartsen brengen in een consult van 30-45 minuten de problematiek in kaart (eventueel met behulp van derden als kinderarts of school) en maken een plan van aanpak

– **inzet praktijkondersteuner jeugd GGZ (POH-JGGZ)**

In de meeste gevallen voert de praktijkondersteuner, gespecialiseerd in de jeugd-GGZ, verdere probleemverkenning en behandeling uit

– **inzet specialistische consulenteren**

Huisartsen en POH-JGGZ kunnen consultatie vragen van kinder- en jeugdpsychiater, kinderpsycholoog, orthopedagoog of gezinstherapeut

Onderzoek met behulp van NIVEL Zorgregistraties eerste lijn*

Met behulp van routinematig verzamelde gegevens uit het Elektronisch Patiënten Dossier is nagegaan of huisartsen na introductie van ‘Eureka’ meer psychosociale problemen signaleren, of ze deze problemen anders behandelen en of de inzet van ‘Eureka’ heeft geleid tot veranderingen in geneesmiddelenvoorschriften en verwijssystemen.

Wij gebruikten ganonimiseerde gegevens van de vier huisartsenpraktijken uit Medisch Centrum Eudokia over de periode 2009-2012. Deze gegevens zijn verkregen via deelname van de praktijken aan NIVEL Zorgregistraties eerste lijn (www.nivel.nl/zorgregistraties). De eerste zeven kwartalen werden als voormeting gezien en de laatste zeven kwartalen als nameting. De routinematig verkregen gegevens uit

het HIS van deze praktijken zijn ook vergeleken met vergelijkbare gegevens uit andere NIVEL-Zorgregistratiepraktijken die in vergelijkbare omstandigheden werken: grote stad en achterstandsbuurt.

Hoe vaak werden onderdelen uit ‘Eureka’ gebruikt?

Bij 152 kinderen werd dit geïntegreerd zorgaanbod in ruim twee jaar aangeboden. Door speciale codes toe te voegen aan het Elektronisch Patiënten Dossier van de deelnemende huisartsen, konden specifiek bij ‘Eureka’ horende verrichtingen geregistreerd worden. Vooral de POH-JGGZ werd vaak ingezet, zowel bij diagnostiek en behandeling als bij overleg met derden (Tabel 1).

**TABEL I:
GEBRUIK VAN ONDERDELEN UIT ‘EUREKA’**

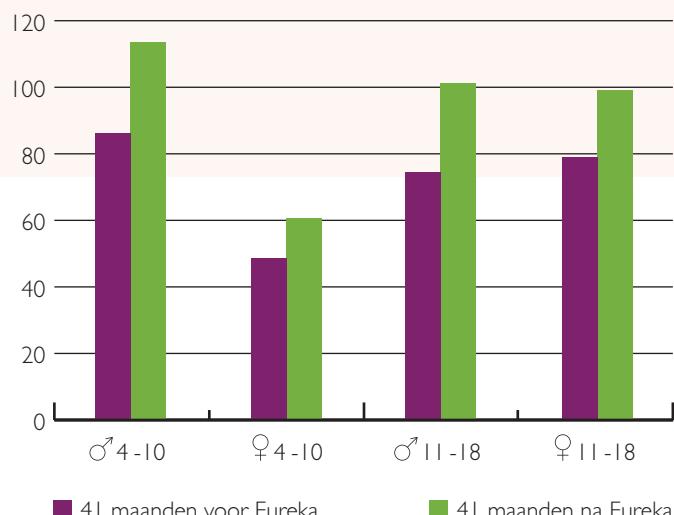
	Aantal contacten
Scharnierconsult huisarts	68
Overleg huisarts-psychiater	38
Overleg huisarts-gezinsterapeut	6
Diagnostiek/behandeling POH-JGGZ	346
Telefonisch contact POH-JGGZ ¹	318
Vis à vis overleg POH-JGGZ – huisarts	61
Vis à vis overleg POH-JGGZ – psychiater	21
Vis à vis overleg POH-JGGZ – gezinstherapeut	47
Overige verrichtingen POH-JGGZ (onder andere verwijsbegleiding)	45

¹ overleg over de cliënt met huisarts, consultatiegever, school etc.

Toegenomen signalering psychosociale problemen

Grafiek 1 laat zien bij hoeveel kinderen in verschillende leeftijds-/geslachtscategorieën de huisartsen in Eudokia een psychisch of sociaal probleem signaleerden in de kwartalen voor de inzet van ‘Eureka’ vergeleken met de kwartalen daarna.

Grafiek 1: aantal kinderen (4-18 jaar) met een psychische of sociale diagnose voor de inzet van Eureka en daarna

Het aantal kinderen bij wie huisartsen psychische of sociale problemen signaleerden, is toegenomen na het derde kwartaal van 2010, toen ‘Eureka’ werd gestart. Dit geldt voor alle leeftijds-/geslachtscategorieën en voor alle deelnemende huisartsenpraktijken. In de Eudokia-praktijken worden meer kinderen met psychische en sociale problemen gesignaleerd dan in controlepraktijken in grote steden, zowel in achterstandswijken als in andere grootstedelijke wijken.

Minder psychofarmaca en minder verwijzingen naar de tweedelijns-GGZ

Ondanks het feit dat de deelnemende huisartsen meer psychosociale problemen zijn gaan signaleren, nam het aantal psychofarmaca-voorschriften bij kinderen met psychische of sociale problemen af na de start van ‘Eureka’. In vergelijking met huisartsenpraktijken in vergelijkbare omstandigheden wordt in de Eudokia praktijken aan minder kinderen met psychische problemen psychofarmaca voorgeschreven, vooral minder analgetica (12% versus 37%) en psychostimulantia (15% versus 27%).

Ongeveer een kwart van de kinderen met een psychische of sociale diagnose wordt verwezen. Dat is onveranderd gebleven na de introductie van ‘Eureka’. Wel is er een verschuiving van tweede naar eerstelijns: vóór ‘Eureka’ ging 43% van de verwijzingen naar de tweedelijns-GGZ en 17% naar eerstelijns-GGZ, een jaar na de introductie van ‘Eureka’ ging 34% naar de tweedelijns-GGZ en 32% naar de eerste lijn.

Wat vinden hulpverleners binnen Eudokia van ‘Eureka’?

Huisartsen zijn enthousiast over het project. *‘Je hebt beter zicht op problematiek binnen gezinnen en je hebt jezelf weten te positioneren binnen de wijk, waarbij kinderen met hun problemen hier naar binnen kunnen lopen.’* De POH-JGGZ betoogt dat het project de hulpverleners binnen Eudokia in staat stelt meer de regie te voeren, waar ze voorheen met een versnipperd aanbod aan jeugd-GGZ te maken hadden.

Conclusie

Met een dergelijk geïntegreerd aanbod is het mogelijk gebleken de regie over de hulp aan kinderen met psychische problemen binnen de huisartspraktijk te houden. Misschien is dit een goed voorbeeld van de wijze waarop de transitie van jeugd-GGZ onder de hoede van de gemeente per 1 januari 2015 gestalte zou kunnen krijgen?

Dit onderzoek werd uitgevoerd met financiële steun van het Fonds Psychische Gezondheid.

Peter Verhaak (projectleider),
Marloes van Dijk (onderzoeker),
Marieke Zwaanswijk (onderzoeker),
Dick Walstock (huisarts en initiator
van het Eureka project)

Huisartsen: meer eigen regie in plaats van versnipperd aanbod jeugd-GGZ

* Voor alle onderzoeksdetails en verantwoording: M. van Dijk, P. Verhaak, M. Zwaanswijk. Evaluatie van een geïntegreerd eerstelijns zorgaanbod voor kinderen met psychosociale problemen. Nivel, Utrecht 2013. Te downloaden van www.nivel.nl.